

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Riksintressen i hälso- och sjukvården – stärkt statlig styrning för hållbar vårdinfrastruktur (SOU 2021:71)

Diarienummer S2021/06163

Inledning

Utredaren har hämtat inspiration från riksintresseregleringen i miljöbalken. Enligt kammarrättens mening är de problem som utredningen haft att lösa inte riktigt jämförbara med dem som riksintresseregleringen i miljöbalken hanterar. Förhållandena inom hälso- och sjukvården och dess infrastruktur är t.ex. mer föränderliga. Ytterligare överväganden kan behövas här.

I det följande fokuserar kammarrätten främst på konsekvenserna för domstolarna av förslagen. Därefter ger kammarrätten några ytterligare synpunkter på den föreslagna lagen om riksintressen på hälso- och sjukvårdsområdet.

Konsekvenser för domstolarna

Vad prövningen ska omfatta

Allmän förvaltningsdomstol ska enligt förslaget till lag (4 kap. 5 §) pröva överklaganden av tillsynsmyndighetens åtgärder med anledning av att en region eller kommun inte ”i tillräcklig utsträckning beaktat” ett riksintresse. Det är svårt att se framför sig hur en sådan bedömning ska ske i domstol. Med vilken måttstock ska tillräckligheten mätas? Och vad innebär kravet på att riksintresset ska ”beaktas”? Vilken grad av hänsyn eller anpassning krävs? Otydligheterna lämnar mycket stort utrymme för domstolarnas bedömning.

Förhållandet till laglighetsprövning

Tillsynsmyndigheten föreslås kunna upphäva en kommuns eller regions beslut i vissa fall. Kommunen eller regionen föreslås sen kunna överklaga myndighetens beslut till allmän förvaltningsdomstol. Samma kommunala eller regionala beslut kan samtidigt komma att prövas i allmän förvaltningsdomstol enligt kommunallagens bestämmelser om

laglighetsprövning. I betänkandet saknas överväganden om hur dessa ordningar bör förhålla sig till varandra.

Prövningstillstånd

I betänkandet saknas överväganden i frågan om prövningstillstånd bör krävas i kammarrätten (se 34 § förvaltningsprocesslagen).

Kostnadsmässiga konsekvenser

För de allmänna förvaltningsdomstolarna innebär förslaget att det uppkommer kostnader för att hantera överklaganden i mål av ny typ. I betänkandet saknas en analys av vilka kostnadsmässiga konsekvenser detta kan få för domstolarna.

Förslaget till lag om riksintressen på hälso- och sjukvårdsområdet

3 kap. 1 §

Enligt 3 kap. 1 § föreslagen lag ska kommuner och regioner beakta riksintressena när de fattar beslut som påverkar hälso- och sjukvårds*infrastruktur*. Om avsikten är att hela lagens tillämpningsområde ska avgränsas till att gälla infrastruktur bör det framgå tydligare. Förslagsvis kan det ske i en inledande bestämmelse. Som förslaget nu är disponerat blir det otydligt vilken verkan begränsningen i 3 kap. 1 § har i förhållande till tillsynsmyndighetens möjlighet att inleda utredning och meddela föreläggande enligt 4 kap. 6 och 7 §§ föreslagen lag.

4 kap.

Som framgått ovan anser kammarrätten att det finns tillämpningsproblem knutna till den oprecisa utformningen av bestämmelsen i 4 kap. 5 § föreslagen lag. Det finns fler bestämmelser i kapitlet som har utformats på samma eller motsvarande sätt.

Enligt 4 kap. 7 § föreslagen lag kan ett föreläggande meddelas utan hinder av att beslutet redan prövats efter en anmälan eller att tillsynsmyndigheten efter anmälan valt att inte överpröva beslutet. Det finns således ingen möjlighet för kommunen eller regionen att få bindande besked om ett beslut är förenligt med riksintressena (jfr bl.a. 11 kap. 10 a § plan- och bygglagen).

Detta yttrande har beslutats av kammarrättslagmannen Gertrud Forkman, kammarrättsrådet Eveline Nilsson och tf. kammarrättsassessorn Sanna Eriksson, föredragande.

Gertrud Forkman

Sanna Eriksson